

(Ha tehát valaki hiányosnak tartja a felsorolást, vegye figyelembe, hogy 1937-es, illetve 1941-es állapotot tükröz!)

Régi Országos Személyi Adattárakban szereplő örmény-magyar gyökerű nevesebb személyek

(II. rész)

23. Ajvász Jenő gyógyszerész, Csíkszereda. Örmény eredetű ősi nemesi családból származik. Elődei nagy szerepet játszottak a város életében. Apja: Kristóf, anyja: Szenkovics Róza. Az első világháborúban mindvégig katonai szolgálatot teljesített. Előbb az erzsébetvárosi hadikórház vezetője volt, majd 1917-től a nehéztüzérségnél szolgált az orosz és az albán fronton, s mint zászlós szerelt le. 1919 után a románok másfél évi internálással büntették magyarsága miatt. A Magyar Párt rendes tagja volt és lelkes támogatója a magyar kulturális megmozdulásoknak.

24. Donogán Béla kereskedő, Szamosújvár. Született 1883-ban Szilágycsehen. Középiskoláit Szamosújvárt végezte. Részt vett az első világháborúban, az olasz és az orosz fronton harcolt, több vitézségi kitüntetést kapott. Első neje: Osztíán Rozália (elhunyt), a második: Kosután Anna.

25. Esztegár Antal kereskedő, Szamosújvár. Ugyanott született 1896-ban. A világháborúban orosz és olasz harctéren küzdött. 1916-ban orosz hadifogságba esett és 1920-ban szabadult. 1929-ben önállósította magát. Hasznos tevékenységet fejtett ki a katolikus egyházban és a vallásos egyesületekben, valamint a kereskedők társaságának körében. Neje: Pusztai Ilona.

26. Esztegár Bálint bankigazgató, Szamosújvár. Ugyanott született 1897-ben, s a középiskoláit is itt végezte. Egyetemi tanulmányait Kolozsvárt és Budapesten végezte. 1915-ben az olasz és a francia fronton küzdött. 1918-ban zászlósi rangban szerelt le. Kitüntetései: kisezüst és bronz vitézségi érem. 1924-ben mint kereskedő önállósította magát. 1928-ban a helybeli takarékpénztár kötelékébe lépett, előbb helyettes-igazgató, majd bankigazgató lett. A román megszállás idején a Magyar Párt választott tagja, a kat. egyház körpénztárnoka. 47 holdas birtokát a román hatóságok kisajátították. Neje: Flórián Róza. Gyermekai: Judit és Anna.

27. Fehérvári Jenő székesfehérvári, földbirtokos, Nagyiklód. Született 1901-ben Sajósárváron, Beszterce-Naszód megye. Apja szintén földbirtokos volt és Beszterce-Naszód megye főispánja. Anyja: Farczádi Simó Júlia. Gazdasági akadémiát és kereskedelmi akadémiát végzett Kolozsvárt és Budapesten. Az EMKE választmányi tagja. A románok az 1200 holdas birtokából csak 30 holdat hagytak meg. Neje: László Éva, a híres nagyiklói László László örménymagyar lánya. A felesége 150-200 holdnyi birtokán gazdálkodik. Gyermekai: Éva és Jenő, aki 1930-ban született és Budapesten él.

28. Flórián Antal ifj. kereskedő, Szamosújvár, s ugyanott született 1901-ben. Anyja: Novák Rebeka. Iskoláit helyben végezte, majd kereskedői pályára lépett. Déván és Szamosújvárt tanulta ki a szakmát. Kolozsvárt és Marosvásárhelyen mint segéd fejlesztette a szakmai ismeretét. Az első világháborúban frontharcos volt. Neje: Kirkósa Klára. Fia: Antal.

29. Kapdebo Gerő főszolgabíró Szamosújvárt. Született Vasasszentivánon 1889-ben, régi csikmegyei örmény birtokos családból. Szamosújvárt járt középiskolába, Kolozsváron végezte jogi tanulmányait a Ferencz József Egyetemen. Az államvizsga után Szolnok-Doboka vármegye szolgálatába lépett mint közigazgatási gyakornok Kékesen. Ugyanilyen minőségben Désen dolgozott 1914-ig. Attól kezdve a 32-es dési gyalogezredben szolgált mint tart. főhadnagy. Az orosz és olasz fronton harcolt az első világháborúban. Közben megsebesült és leszereltették. Ezután a kékesi katonai parancsnokság járási parancsnoka lett. A román hűségesküt megtagadva hivatalt vesztett. 1919-1940-ig nagyszüleitől örökölt birtokán gazdálkodik.

30. Aján Tivadar bankigazgató, született Szamosújvárt 1885-ben. Kolozsvárt végezte a

kereskedelmi akadémiát. Szülővárosában tevékenykedett mint közgazdász, malomüzemben, mezőgazdaságban, erdőiparban, likörgyártásban, szesztermelésben és nagybani sertéshízlásban. Szalámi és káizerflás gyárat létesített. Vezetője volt a szamosújvári hitelbanknak, elnöke a Magyar Pártnak és az utóbbi években a helybeli magyarság vezetője. Az örmény kat. egyház tanácsosa, választmányi tagja. Az első világháború alatt felmentették közhasznú gazdasági tevékenysége miatt. Neje: Flórián Anna. Gyermekei: Anna és Albin. Sógora: Flórián Antal hadnagy hősi halált halt az olasz fronton. A német hadiérdemérem, vaskoronarend és több más vitézségi kitüntetések tulajdonosa volt.

31. Aján Jenő kereskedő, Szamosújvár. Született ugyanott. Budapesten kereskedelmi akadémiát végzett. 1903-ban lett önálló kereskedő, Szamosújvárt. Hat évig volt a Hitelbank elnöke, a Kereskedelmi bank elnöke, 25 éven át az örmény kereskedelmi társaságnak elnöke. Az örmény kat. egyház választmányi tagja. Neje: Fekete Ibolya. Gyermekei: Lukács, Magda, László, Jenő, Ibolyka.

32. Verzár Ferenc dr. ügyvéd, Kolozsvár. Született Erzsébetvárosban 1878-ban, régi erdélyi örményeredetű családból, az első püspök neve Verzár volt. A család 200 évvel ezelőtt telepedett le. 1905-ben nyitott ügyvédi irodát Nagyszebenben, ahol 35 évig működött. A Magyar Párt nagyszebeni csoportjának alapító tagja és elnöke volt, 10 éven át a rk. egyháznak tanácstagja, az egyház ügyésze. Az első világháború alatt az orosz fronton 19 hónapig harcolt. Több kitüntetést kapott és mint zászlós szerelt le. A románok bejövetelével sokat zaklatták, kémkedéssel vádolták. Magyar érzelme miatt 1940-ben Kolozsvárra telepedett. Neje: Péchy Mária.

33. Zárug Aladár kereskedő. 1886-ban Nagyajtán született (Háromszék megye). Sepsiszentgyörgyön és Brassóban tanult. 1904 óta önálló, a gyergyószentmiklósi Zárug Testvérek cég belfagya. 1930 óta a Kereskedelmi Kör elnöke. A Magyar Párt városi tagozati elnökigazgatója. A Gyergyószentmiklósi Sport Egyesület labdarugó szakosztályának elnöke, az örmény kat. egyház tanácsosa.

34. Görög Joachim (1862-1928) született Szamosújvárt, meghalt Gyergyószentmiklóson. Teológiát végzett Gyulafehérváron, magyar-latin szakból szerzett tanári képesítést Kolozsvárt. A gyergyószentmiklósi örmény szertartású magyar katolikusok püspöki biztosa az erdélyi egyházmegyében. A kisebbségi magyar politikai életben mint a gyergyói Magyar Párt vezetője játszott szerepet nagy szónoki készséggel. Az 1926-os választásokon szenátor lett.

35. Kapatán Márton örmény katolikus plébános Szamosújvárt. Született u.ott, 1871-ben. Örmény történelmi és etnográfiai cikkeket irt különféle lapokban. Örmény nyelvű fordításai is jelentek meg, a szamosújvári Örmény Múzeum igazgatója. Az egyházi intézmények védnöke.

36. Tüzes Karácson, csákigorbói örmény származású földbirtokos (1870-1923), Balázsházán született, reáliskolát végzett. Állandóan saját és bérelt birtokán gazdálkodott. Úgy a társadalmi, mint a gazdasági életben játszott jelentős szerepet, és számos ilyen vezetőségben foglalt helyet. Vezetőségi tagja volt az EGEnak és a Szolnok-Doboka vármegyei Gazdasági Egyesületnek. A lótenyésztés és nemesítés terén szerzett érdemeket. Több királyi kitüntetést és elismerést, okiratot kapott.

37. Fogolyán Mihály karnagy 1891-ben született Bethlenben (Szolnok-Doboka vármegye). Az érettségit a szamosújvári állami főgimnáziumban tette le, jogot Kolozsvárt hallgatott. 1923-ig pénzügyi tisztviselő volt, azóta kizárólag zenével foglalkozott. Nagyenyeden a templomi vegyeskar karnagya volt, s ugyanott értelmiségiekből álló, nagyobb vonós zenekart szervezett, melynek karnagya volt. „Strijsa partján” c. háborús műdal szerzeményét 1917-ben a budapesti Glória zeneműkiadó vállalat adta ki. A háború után több műdal, népdal és modern tánczenéje jelent meg, eredeti és átírt karének művek a R.M.D.Sz. terjesztésében. 1936-ban a marosvásárhelyi magyar színház karnagya, s több színtársulat korrepetitora.

38. Issekutz Géza bankvezér, Arad. Született u.ott és középiskolai tanulmányait is ott végezte. Pályáját Bécsben kezdte meg, ahol gazdasági tapasztalatait gyarapította. Majd az Arad megyei Takarékpénztár kötelékébe lépett, amelynek vezetésében vett részt. Az aradi pénzügyi életben jelentős, tevékeny szerepet játszott.

Ezen erdélyi örmény gyökerű családok nevei az 1937-ben megjelent „Erdély Monográfiája” és az 1941-ben megjelent „Magyar Vármegyei Szociográfiák” című személyi adattár kiadványokban szerepelnek.

*Kutatta, kijegyezte: Kolozsi Gergely István
ny. jogász*

*****

Olvasói levél

Dr. Gajzágó Aladár úr levelét néhány apróbb rövidítéssel közöljük:

Az Erdélyi Örmény Gyökerek 2003. novemberi számában előadást közöltek dr. Kabdebó Lóránt: Hol is lettem magyarörmény? címmel. *(Pontosabban: a Napút c. folyóiratban megjelent cikk utánnomását közöltük - a szerk.)* A visszapillantást nagyra értékelem, annál is inkább, mert a Kabdebókat rokon szálak kötik össze a Gajzágókkal.

Az írás 9. oldalán Rózsa Sándorról szól. Bár nem az előadó állítja, de Rózsa Sándor fejét nem Kovrig doktor vágta le, mert Zakariás József bőrtörvos, aki Gajzágó Lukács dr-t követte az intézményben. Zakariás felesége Gajzágó Teréz volt.

A fejét nem a királynak, vagy valami múzeumnak küldték, hanem a budapesti Kórbonctani Intézetnek, ahol Lenhossék és Hermann Ottó is megvizsgálta. Rendelkezésre vágta le a fejét és vette ki a szívet Zakariás, mert Rózsa Sándor ugyan analfabéta volt, de hallatlan intelligenciájú, ezért voltak kíváncsiak az agytekervényekre.

Jókai Mór többször járt Szamosújváron nála és könyvet is írt róla és francia miniszterek jártak hozzá. (A budapesti Kórbonctaniban egyik erdélyi utam után voltam és az igazgató, bár ígérte - de nem találta - még 1944-ben megvolt Rózsa Sándor feje. Nekem megvan a 68 éves Rózsa Sándor fényképe, amikor tüdőgyulladásban meghalt és az a sír is, a fakeresztel, amit a rabtársai készítettek.)

/.../ A cikk említi, hogy Páskándy Géza 1956 után több évig raboskodott, tán Szamosújváron, ezzel érdekes lett volna foglalkozni.

Az Erdélyi Örmény Gyökerek 2003. decemberi számában indult a Régi Országos Személy Adattárakban szereplő örménymagyar gyökerű nevesebb személyek kimutatása.

Az ötödik helyen Gajzágó Vilmos főszolgabíróat említik. Volt nála nevesebb több személy, miért kellett őt említeni?

*****

Köszönetnyilvánítás

Köszönjük dr. Bisztray Tamásné adományát (10 ezer Ft) és dr. Mayer József adományát (5 ezer Ft), mellyel az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület működését támogatták.

*****

A lovát ugrató szamosújvári „Nótás Kapitányról”